

Med denne lille ✕ markerer vi en række af de anmeldte CD'er, som Jazz Special gerne vil gøre særlig opmærksom på. Ikke fordi udgivelserne nødvendigvis er de bedste, men fordi de er specielle, interessante, markante – eller blandt de bedste.

Instrumentforkortelser kan findes på jazzspecial.dk

Redaktion: Niels Christensen Illustrationer: Ruth Hagerup Andersen

Mark Solborg – Christian Skjødt

OMDREJNINGER

✕ På årets Copenhagen Jazz Festival (CJF) var mine forventninger specielt rettet på samarbejdsprojektet mellem komponisten og guitaristen Mark Solborg og lyd-installationskunstneren Christian Skjødt. Deres spektakulære værk OMDREJNINGER skulle opføres for tredje gang – efter urpremiere i 2014 samt i 15 på CJF, begge gange i den fortrinligt akustisk indrettede KoncertKirken på Blågårds Plads.

Værket, der var bestilt af Wundergrund Festivalen i 2014,

synes at være "kommet for at blive" som koncept, men forandres hver gang efter nye spillesteder, idet der er tale om et sted-berørende værk for ensemble, rum og højttalere, der udgør ét rumligt instrument.

Opstillingen i år fandt sted i dagtimerne i Skuespilhusets foyer og havde sin foreskrevne form med de fire musikere nede på gulvet, vendt mod hinanden og omkranset af publikum, som igen var "omkranset" af fire højttalere i kvadratisk formation. Således deler musikere og publikum samme lyd, der kommer "udefra" og former et specielt lyd-univers.

Lydkilden er selvsagt musikerne inde midt fra med deres akustiske og elektroniske instrumenter: Solborg på guitar og diverse elektriske objekter, tyske Axel Dörner på *slide*-trompet med påmonteret *phase-controller* og norske Ingar Zach med sin store *gran cassa* (orkesterbastrokke) og diverse fysiske objekter. Samtlige lydbidrag samles af Christian Skjødt med hans designede "patchen"-system og sendes ud i højttalerne i processerede versioner – forsinket, forstørret, forvrænget, presset, strukket og *samplet* i mønstre og turneret i rummet via højttalerne. Hele koncertforløbet består af komponerede og improviserede dele og høres som sekvenser og kombinationer af tonal og non-tonal lyd. "Støj", defineret som "uønsket/utilsigtet lyd", er der ingen belæg for at tale om her. Skjødt kan således improvisere og "komponere" her og nu på hele "ruminstrumentet".

Komponenter som *susing*, *ralling*, *plinging*, stilhed, dybe dunk, langstrakte lyd- og toneflader cirkulerer i rummet og kan befordre en oplevelse af at være med på en kollektiv rejse i et rumfartøj i nysgerrigt svæv gennem skiftende sfærer – eller som en mental transcendens gennem universer af dødsforestillinger. Uanset hvad rummer værket en

skønhed af en sandhedsgehalt, der ikke findes ord for at beskrive – en svimlende lydsymfoni, der tryllebandt den fuldsatte foyers publikum i den fulde koncerttime.

Værket har grænseflyttende egenskaber med sit unikt fleksible potentiale til nye versioner i nye rum med et nyt publikum. Men i mellemtiden kan man glæde sig over at de to første opførelser af OMDREJNINGER blev digitalt optaget og nu er udgivet på CD og på dobbelt-LP sammen med et USB-stik med stemningsmættede sort-hvid filmoptagelser fra en god halvdel af lydudgaven, foruden en velillustrerende fotomontage. Solborg betragter denne samlede udgivelse som et foreløbig "dokument" om projektet.

Musikken i pladeversion er halvtimes udvalg fra hver af de to første opførelser og anbefales hørt på *surround*-anlæg eller med god volumen på høretelefoner, til fremme for den rumlige og runddrejede oplevelse. Først høres musikken fra anden-opførelsen, 2015, i tre dele: *AI*, *AII* og *B*, med samme fire udøvere som ved koncerten i år. Musikkens karakter er genkendelig – og uden det fysiske nærvær kan lytteren til gengæld gentage afspilningen for fordybning og nye opdagelser – i Solborgs besindige, klangvarierede guitarindsatser, i Zachs listigt dramatiske og lyriske manøvrer på det store trommeskind og – ikke mindst – i Dörners lydværk af vindsus, cirkelpustende stormsus, skratting, virile *peaks* og ømme dybe toner, mens Skjødt samler lydbilledet i helheder, der unddrager sig instrument-identificering – disse helheder, der til syvende og sidst udgør værket. Første version af værket, *CI*, *CII* og *D*, fra 2014, er ganske anderledes. Det fremstår løsere med hensyn til det kompositoriske, og flere passager tager karakter af features for de enkelte medvirkende. Det fremstår

umiddelbart som forfriskende stimulans for et rutineret jazzøre, når Dörner tager teten med et stærkt organisk udspil i første del af *CII* (han synes bedre end nogensinde at trives som lydkunstner i dette regi), og vokalist Michael Rexen melder exciteret fra menneskehedens skyggesider i sidste del af *CII*. Desuden medvirker den klassisk skolede cellist Jakob Kullberg og den årvågne jazz-trommespiller fra tidligere Solborg-grupper, Bjørn Heebøll (i stedet for Zach). Men ideelt set opfyldes troligt intensionerne bedre for Solborg og Skjødt, når de med kvartet-formen får skrælet tæt ind til den essentielle udforskning af "samvævet" af tonal og ikke-tonal lyd i specifikke rum. I så henseende kan projektet betage tilhørerne med sin troværdighed.

Det er generøst og sublimt og samtidig nyskabende og epokegørende, og fortjener den største opmærksomhed – langt længere end til samtidsmusikkens miljøer og den hidtil forsømmelige dagspresse.

Bjarne Søtoft

ILK. 62:05. Mark Solborg (g, devices), Christian Skjødt (processing, SW-radio, RC oscillator), Axel Dörner (tp, electr.), Ingar Zach (gran cassa, perc), Bjørn Heebøll (d, perc), Jakob Kullberg (cel), Michael Rexen (voc) & Laurits Flensted-Jensen (film-regi), Peter Ganushkin, Hanne Budtz-Jørgensen og Raphael Frisenvænge (fotomontage). DK 2015, 2014, 2017.

Sommers Skæve Side

"Ka' vi så få kammertonen". Netop kammertonen på 440 Hz kredses der om i Niels Lyhne Løkkegaards lydeksperiment i serien Sound X Sound. Han arbejder med 30 kromatiske tunere, både som solist og i ensemble. Man skal forestille sig en høj tone som langsomt udvikler sig i frekvensspektret mellem 410 og 480 Hz. Og det er små bitte

nuancer, der afslører sig. Løkkegaard udtaler selv at det er den fenomenologiske tilgang til lyd, der interesserer ham. Og de to gange fem minutter på denne syntommer single har da også mere intellektuel / akademisk interesse end nydelsesmæssig / musikalisk.

Interessen for lyd, klang og resonanser er det bærende element i duoen SAPs eksperiment. Irsk Paul Stapleton håndterer den hjemmebyggede Bone Sound Sculpture, der kombinerer en pladespiller med hjemgjort elektronik og forstærker metalslagtojs og strenge i kombination med danske Adam P. Melbyes bas. Det er abstrakt elektro-akustisk musik, hvor de små lydes betydning tæller. Det er ganske udfordrende og stiller konstant lytteren for nye vinkler.

Glem alt om traditionel mundharmonikaspil fra Berlin bosatte dansker Jarne. Han har tidligere spillet med Young Comets og Rumspringa har tydeligvis sine rødder i Men med overblæsning, bly og stemme og udnyttelse af stemmestemmer er hans eksperiment tone af absolut eksperimenteret rakter på en ganske overbevisende måde.

Den danske trommeslager Daniel Sommer (ingen tvivl!) opsummerer sin kulturelle dannelse i ni duet med forskellige musikere. Sommer er en musiker, som giver sin plads til at sætte sig i musikken. Som trommeslager Sommer diskret, ja nærmest men det er klædeligt, for spil afslører mange facetter gælder særligt den måde kontrasterer bækkenet i tromme. Hans medmusik i varierende grad dyrker straktioner som eksempelvis po Kantonen, ekspressiv som Marc Ducret, dramatiske som Kari Ikoni let hørt er det ni stykker der som helhed giver et g